

ve görselleri kadrajlamasını bilmemesinden kaynaklanan yanlışları çokça yapmasına olanak veren bir işleyiştir bu. Onur Tunaşat'la birlikte derginin tasarımı hem değişti, hem gelişti. Bazen onun yanbaşıında oturup tasarıma müdahale bile ederdim. Tasarımsal kural ve konvansiyonları yeni oluşturuyorduk. Kapaklarsa ilk sayıdan itibaren hep Bülent Erkmen tarafından yapıldı ve dünya ölçüsünde benzersiz bir süreklilik oluşturuldu. Ama Tunaşat'la Ömer'in yıldızı bir türlü barışmadı. Onur Tunaşat ayrılıp gitti ve yerine Londra'dan Suzan Kentli (Aral) geldi. Bir devrim yaptı. Her sayfayı aynı kalıba göre biçimlendirmek yerine, içeriğine göre ayrı ayrı tasarlamak gibi müthiş bir iş başardı. Şimdilerde Londra'da bir tasarım ofisi var.

Ve nihayet 1994'te ekonomik kriz kapiya dayandı. Özükkan, Madra'yı odasına çağırıp durum zorlaşıyor mealinde konuşmuş, Ömer bunu "ayrılı" şeklinde anlamış. Mustafa Bayka ile birlikte istifa etti, gitti. Benim de beraber ayrılmamı beklemiş olmalı ki, yazdığı epey alngan bir mektup da benim payıma düştü. Hala saklarım. Dergi ummadığım bir noktada bana miras kaldı.

Ömer'le çok uzun süre uyum içinde çalıştık. Onun derginin ilgi alanlarından hiçbirinde uzmanlığı yoktu. Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunuydu; 1980 darbesine kadar orada akademik kariyer sürdürmüştü. Dolayısıyla, işlerin büyük oranda benim sayemde, çünkü benim bilgi alanımda yürüdüğünü söylersem haksızlık olmaz. Ancak, Ömer'in benzersiz bir zihin işleklığı olduğunu, yaratıcılığını, mizah duygusunu ve diyalog kurmadaki becerisini inkar edemem. Üstelik bana şöyle bir "cover" oluşturuyordu: Dergideki tüm yanlışlar, konunun uzmanı olmadığından ötürü ona fatura ediliyordu; tüm olumluluklar da benim hesabıma yazılıyordu. Ama, gerçek durumun her zaman böyle olduğunu söyleyemem. Ömer'e fatura edilemeyecek yanlışlar da tabii ki yapmışımdır.

İşte o sırada bir süre dergiye Gülgün Öztaş yazı işleri müdürlüğü yaptı. O da Boğaziçiliydi. Tasarımla ilgisi yoktu. Erken dönemde dergi çalışanlarının önemli kesiminin Amerikan Koleji ve/veya Boğaziçili olduğunu söyleyebilirim. Bu da herhalde rastlantı değildi. Henüz Türkiye'de pek az bilinen bir işi, yurtdışı bağlantılar kurmayı gerektiren bir tasarım dergiciliğı pratiğini becerebilmek için çok fazla kalifiye çalışan seçeneğı yoktu galiba. Amerikan Koleji-Boğaziçi güzergahı dünyaya açılma bağlamında başka kökenlilerde az bulunur bir imkan tanımlıyordu.

Gülgün Öztaş da evlenip işten ayrılınca, artık yepyeni bir kadro oluşturma fırsatı doğdu. Ondan öncekilerde, işe alımlara ben neredeyse hiç karışmıyordum. Dergici değildim ya... O zaman kadim sınıf arkadaşım ve şimdiki Mimar Sinan Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Fakültesi'nden iş arkadaşım Mine Kazmaođlu'nu yazı işleri müdürlüğüne çağırarak aklıma geldi. Akademik sistemde hiç eksik olmayan saçmalıklarla işten ayrılmak zorunda bırakılmıştı. Dergi tarihinde asıl ikinci dönem onunla başladı. Dergi artık konunun öğrenimini görmüş olanlarca yürütülecekti. Mine'nin ardından ODTÜ'den Burçın Altınsay, İTÜ ve MIT kökenli Murat Germeu geldiler. Dergiye bir altın çağ yaşattılar.

Önceki dönemde ben kendimi dergici saymıyordum, ama her sözüümü itirazsız dinleyenlerle birlikte çalışıyordum. Mine, Burçın ve Murat bildikleri bir iş yaptıkları için, benimle öncekilerden çok daha eşitlikçi bir diyalog kurdular. Onları ikna etmek için çabalamak gerekiyordu. O dönemde hele hele Mine'den çok azar işittim. Yakın bir dostla çalışmak kolay değildi. Muhtemelen benimle çalışmak da kolay değildi. Çünkü dergi çalışanları olmaktan çok, birbirlerini 1970'ten beri, yani onyıllardır tanıyan iki insandı. Mine ise kolay ikna ve memnun edilir biri sayılmazdı. O zaman onun sert eleştirel davranışlarını "Mine'nin en yakın dostlarına özel ikramı olan bir tavır" diye izah etmişim ikimizi de tanımayanlara. Mine hala en yakın birkaç dostumdan biri olmayı sürdürüyor.

Dergi 1997'de Harbiye'den Bağcılar'a taşındı. Bu arada önce Murat Germeu Sabancı Üniversitesi'ne, Burçın Altınsay ise İTÜ Mimarlık Fakültesi'ne transfer olup gittiler. Burçın bugün bazen bana "Senin yüzünden güzelim yayıncılık kariyerim bitti" diye takılır. Üniversiteye transferini çok desteklemiştim